

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	24 ก.ค. 2555	22	7779	5

ร้อยเรื่อง เมืองล้านนา ปีที่ ๑๔

เมอหาพี่น้อง“ไต” ในสิบสองปันนา

เมอ

กล่าวถึงกลุ่มชนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในดินแดนเอเชียอาคเนย์ ในจำนวนนั้นน่าจะมียุทธชนชาติ “ไต” หรือ “ไท”

แม้จะยังไม่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมากนัก แต่นักวิชาการหลายสาขาที่มีความเห็นตรงกันว่า “ชนเผ่าไท” อยู่ในกลุ่มชนเผ่าดั้งเดิมยุคแรก ๆ ของโลก อาจจะเก่าแก่เสียยิ่งกว่าชาวจีนและชาวฮิบรูในอิสราเอลเสียอีก

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีระบุว่า ชาวไทลื้อ ดำรงความเป็นชนชาติมานานกว่า 2,000 ปี แต่อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ของไทลื้อนั้นถูกสถาปนาขึ้นในช่วงเวลาก่อนหน้าอาณาจักรสุโขทัยไม่นานนัก

ปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนความรุ่งเรืองของสิบสองปันนามาแต่อดีตกาลก็คือ การเป็นดินแดนที่มีอากาศแบบป่าฝนเมืองร้อน มีอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีเพียง 21 องศาเซลเซียส มีฝนตกชุกแต่ไม่มีน้ำแข็งหรือหิมะ จึงทำให้ดินไม่ไผ่หญ้าเขียวชอุ่มตลอดปี เอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งยังมีทัศนียภาพที่สวยงามแวดล้อมด้วยภูเขาและป่าไม้ทึบ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สิบสองปันนาได้ชื่อว่าเป็น “ภูเขาน้ำของมณฑลยูนนาน” เป็นอาณาจักรแห่งต้นไม้ และไข่มุกสีเขียวของจีนทำให้นักประวัติศาสตร์หลายท่านลงความเห็นว่า ด้วยปัจจัยเช่นนี้ จึงทำให้ชาวไตลื้อสิบสองปันนาดำรงชนชาติสืบเนื่องมานานถึงพันกว่าปี

ความสำคัญของสิบสองปันนา ไม่ได้อยู่ที่ เป็นเมืองขึ้นชื่อในเรื่องการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ทว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันเมืองแห่งนี้ยังเป็นถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมของชาว “ไต” และหากและกล่าวว่าชาวไตในสิบสองปันนาเป็นบรรพบุรุษแห่งรากเหง้าเผ่าพันธุ์ของ “คนไทย” ในปัจจุบันก็คงไม่ผิดนัก ขณะเดียวกันในสิบสองปันนาก็ยังมีพื้นที่ราบอันกว้างใหญ่ที่มีการทำเกษตรกรรมมาเนิ่นนาน

จากประวัติศาสตร์ของจีนที่เกี่ยวข้องกับเมืองสิบสองปันนา หรือที่สมัยนั้นเรียกว่า “เซอหลี่” ได้บันทึกไว้ตอนหนึ่งว่า สิบสองปันนาเป็นดินแดนที่มีความเจริญทางด้านเกษตรกรรมมากที่สุด พวกเขารู้จักใช้แรงงานช้างในการไถและพรวนดิน มีระบบการชลประทานที่พร้อมบริบูรณ์เพื่อเพิ่มพูนผลผลิตข้าว จึงไม่แปลกใจที่ไปสิบสองปันนาแล้วมองลงมาจากเครื่องบินจะเห็นที่ราบทุ่งนาเขียวขจี พื้นที่เกษตรกรรมที่ว่ากันว่าชาวจากที่นี่ใช้เลี้ยงผู้คนกว่าครึ่งในมณฑลยูนนาน

เชียงรุ่ง หรือ เชียงรุ่ง หรือ จิงหง ในภาษาจีน เป็นเมืองเอกของสิบสองปันนา มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน คำว่า “เชียงรุ่ง” หมายถึงนครแห่งรุ่งอรุณ ซึ่งตั้งขึ้นตามความหมายขณะที่บรรพบุรุษของชาวไตในสิบสองปันนาชื่อ “พญาอาลาไว” ซึ่งเป็นหัวหน้าได้นำลูกบ้าน 15 คน ไล่ตามกวางทองจนมาถึงดินแดนแห่งนี้แล้วพบเห็นทำเลที่สวยงามจึงตัดสินใจตั้งหลักแหล่งขึ้น โดยได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน เรียกว่า “อาลา

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	24 ก.ย. 2555	22	7779	5

วี” ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “เชียงรุ่ง” ซึ่งพญาอาลาโวได้ไล่ตามกวางทองมาถึงดินแดนแห่งนี้เป็นเวลารุ่งเช้าพอดี

สมัยต่อมาเมื่อมีการจัดการปกครอง “เมืองลือ” ขึ้นเป็นรูปเป็นร่างแล้ว ชาวไตลือที่อาศัยอยู่ในเมืองนี้ได้ทำการติดต่อกับราชวงศ์ถังของจีน แต่เนื่องจากการติดต่อกับชนชาวอื่นมีความไม่สะดวกเพราะอยู่ห่างไกลกันมาก ประกอบพุดภาษากันไม่รู้เรื่อง ชาวไตในเมืองลือจึงหันมาติดต่อกับทางหนานเจา (เมืองน่านเจ้า) และ ต้าหลี่ (เมืองตาลีฟู) เพราะอยู่ใกล้และพูดคุยกันรู้เรื่อง

เมื่อถึงสมัยพญาเจิง ชาวไตแห่งเมืองลือ ประกาศไม่ขึ้นต่ออาณาจักรต้าหลี่และราชวงศ์ซ่งได้ของจีน ตลอดจนพม่าซึ่งก่อนหน้านั้นเข้ามามี

อิทธิพลทางการค้าเหนือเมืองลือ พญาเจิงได้ยกทัพไปตีเมืองต่างๆ ในเขตใกล้เคียงมาไว้ในอำนาจ รวมถึงล้านนา ลาว เชียงตุง สมัยนี้เองที่ได้มีการจัดตั้งเป็นอาณาจักรสิบสองปันนาขึ้น พญาเจิงได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็นเจ้าแผ่นดินองค์แรก (พ.ศ.1703 - 1724) มีกษัตริย์ปกครองถึง 44 พระองค์ รวมระยะเวลาที่สิบสองปันนาก่อสร้างในระบอบกษัตริย์ยาวนานถึงกว่า 800 ปี

แต่ภายหลังที่กองทัพปลดแอกประชาชนจีน ได้เคลื่อนเข้าไปในสิบสองปันนากฎหมายเป็นเขตปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนา สังกัดมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture” ยุติระบอบกษัตริย์

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

00107

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 24 ก.พ. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 7779	หน้า 5
---	-------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 24 ก.ค. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 7779	หน้า 5
---	-------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

แห่งอาณาจักรสิบสองปันนา เจ้าหม่อมคำลือ เชื้อพระวงศ์องค์สุดท้ายถูกลดฐานะเป็นแค่ประธานกรรมการประสานงานเขตปกครองตนเอง มีชื่อในภาษาจีนว่า “ดาวซือซิน”

ในสิบสองปันนามีประชากรทั้งหมดกว่า 7 แสนคน มีชนชาติ “ไต” หรือ “ไท” อาศัยอยู่ประมาณ 2 แสนคน ที่เหลือเป็นคนจีน ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธ ความโดดเด่นของชาวไตลือในสิบสองปันนาคือ การสร้างบ้านเรือนด้วยไม้ไผ่ยกเสาสูง ภายในบ้านจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนที่ใช้เป็นห้องนอนและส่วนที่ใช้รับแขก รอบ ๆ บ้านนิยมปลูกต้นผลหมากรากไม้เอาไว้

จะว่าไปเมืองเชียงรุ่ง นับว่ามีความเจริญเป็นอย่างมาก อาคารพานิชย์ใหญ่ผุดขึ้นหลายแห่งบริเวณในเมืองเป็นที่อยู่ของชาวจีนที่เข้ามาค้าขายสินค้า ถนนในเมืองมีเพียงรถยนต์ไม่กี่คันส่วนใหญ่ชาวจีนนิยมใช้รถจักรยานและมอเตอร์ไซด์ ริมทางเท้าจะเห็นหญิงสาวในชุดไตลือ นุ่งผ้าถุงยาวสวมเสื้อแขนกระบอกเอวลอยเดินสวนกับสาวชาวจีนในชุดกระโปรงสั้น สวมถุงน่องและรองเท้าส้นสูง การผสมผสานระหว่าง “ความใหม่” กับ “ความเก่า” นับเป็นเสน่ห์ของเมืองเชียงรุ่งที่ดำรงอยู่ได้อย่างกลมกลืน

ขณะที่หมู่บ้านต่าง ๆ รอบเมืองจะเป็นหมู่บ้านของชาวไตลือ ซึ่งมีวิถีชีวิตและบรรยากาศคล้ายคลึงกับชนบทในบ้านเรา การแต่งกายของชาวไตลือ ผู้ชายส่วนใหญ่จะใส่เสื้อผ่าอก แขนสั้นเอวลอย นุ่งกางเกงขายาวใช้ผ้าสีชาหรือสีน้ำเงินพันรอบศีรษะ ส่วนหญิงชาวไตลือจะนิยมใส่เสื้อผ่าสีฉูดฉาด เช่น ขาว แดง น้ำเงิน เหลือง แบบรัดตัวแขนทรงกระบอก นุ่งซิ่นक्रमสัน คาดเข็มขัดเงิน

เมื่อไปเยือนเมืองเชียงรุ่ง ต้องไม่พลาดที่จะไปเยี่ยมชมตลาดเช้าไตลือที่ ตลาดกาหลัมป่า เมือง

ฮัม ซึ่งอยู่ห่างนอกเมืองเชียงรุ่งไปอีกประมาณ 45 กม. ที่นี่มีสินค้าพื้นเมืองหลากหลายชนิดวางขาย ได้แก่ ผ้าซิ่นไตลือ ผ้าทอ ผสมปนเปกับอาหารพื้นเมืองจำพวก ผัก ผลไม้ ของป่า ยาสมุนไพร สีสันของตลาดเช้ากาหลัมป่าอยู่ที่การแต่งกายของแม่ค้าชาวไตลือนุ่งผ้าซิ่น โปกหัวด้วยผ้าหลากสี ส่วนภาษาที่พูดคล้ายกับภาษาแม่ของล้านนา แต่ว่าสำเนียงอาจเพี้ยนออกไปทางภาษาชาวยอง

การแวะเวียนไปเยี่ยมพี่น้องที่บ้านเมืองฮัม ทำให้เราได้พบพี่ชายพี่สาวชาวไตลือหลายคน ที่ออกปากเชื้อเชิญให้ไปเที่ยวบ้าน เมื่อรู้ว่าเป็นคนไทยมาจากประเทศไทย น้ำใจไมตรีเช่นนี้แม้จะหาแทบไม่ได้ในสังคมเมืองกรุง แต่ยังพบได้ในสังคม “ไต” แท้ที่ส่งงามอย่างสิบสองปันนา

การดำรงอยู่ของกลุ่มชนชาว “ไต” ในท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมของชนชาวจีนในเมืองสิบสองปันนาที่ผสมผสานปนเปกับวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม จะคงเหลืออยู่ต่อไปอีกนานแค่ไหน ในเมื่อสิบสองปันนาเคยเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ของชาวไตลือ แต่วันนี้พวกเขาเป็นเพียงชนชาติต้อยน้อยในจีนและบ้างก็เป็นผู้พลัดถิ่นในดินแดนไทยและพม่า

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th